

Lapunk kísérleti pályázata évről évre bővül a dolgozatok számát és értékét tekintve. Ez alkalommal az átlagosnál jobb termés gyűlt össze: 28 dolgozat, gyakran igen szerencsés tárgyválasztással. Különösképp értékes, ha valamely szerző egy egyszerűen meghatározható témát ragad meg, azt céltudatosan, logikusan dolgozza fel és van tanulságos eredménye.

Első díjat, 1000–1000 Ft-ot kapnak a következő pályázatok (betűrendben):

Aszódi Ágnes (Miskolc, Kossuth L. Gimn., III. o. t.) Vajda Géza szemorvosnak a szakirodalomban ismertetett színlátást vizsgáló eszközét lényegesen javított kiadásban építette meg, vele végigvizsgálta, az iskola összes fiútanulóját. Az eszközt összehasonlította egyéb eljárásokkal. Az eredményeket statisztikailag alaposan értékelte. Szakszerű munkája a felnőttek szakirodalmát is érdekelheti.

Dőry István, Kőrösmezey Ákos, Hampel László (Budapest, Piarista Gimn., III. o. t.) dolgozatának tárgya rugók dinamikus út-erő függvénye. Házilag gyártott légpárnás pályán rugónak ütköző kocsi sebességét mérték elektronikus eszközökkel és ezzel a módszerrel rugók viselkedését tanulmányozták az összenyomódás és ismételt kinyúlás alkalmával. Nagy adatmennyiséget dolgoztak fel. Mérőkészülékük esetleg a technikus szakembereket is érdekelheti.

Győrök György (Dunaújváros, Münnich F. Gimn., III. o. t.) oszcillátorok frekvencia-stabilitását tanulmányozta, Blocking-, RC- és hárompont-oszcillátorokat készített tranzisztorttal és elektroncsővel, üzemi adataikat (hőmérséklet, tápfeszültség, terhelés) tág határok között változtatta és mérte a frekvenciát. A stabilitás határait logikusan elemezte.

Heintz Tamás, Sziva Dénes és Tóthfalusi Márton (Budapest, Piarista Gimn.) növények színanyagait kromatográfiás módszerrel vizsgálták. 70-féle növényből kivont 7–8 festőanyagra terjedt ki figyelmük, a kromatogramot látható és ultraibolya fényben vizsgálták. Összefüggést kerestek 10 növényfélénel a növény rendszertani helye és a színanyag összetétele között.

Hruscsák Erzsébet és Vidra Zsuzsa (Miskolc, Kilián Gy. Gimn.) folyadékok belső súrlódását igen ötletesen úgy vizsgálták, hogy a pohárban levő folyadékot hanglemezjátszó forgó tányérjára tették és középebe torziós fonálon fémhengert lógattak, amelynek elcsavarodásából mérték a belső súrlódási együtthatót. Meg kellett határozniok a szál torziós együtthatóját a mérés előtt. Olajat és glicerint vizsgáltak hat különböző hőmérsékleten.

Kuslits Katalin és Ongjerth Magdolna (Budapest, Patrona Hungariae Gimn., IV. o. t.) Budapesten a Duna, az ebbe vizet hozó Rákospatak és Szilaspatak vizében mérték az oldott oxigén mennyiségét, a biológiai oxigénfogyasztást, a detergensok és olajak mennyiségét 4 hónapon át, hetenként történt mintavétellel. Munkájuk és dolgozatuk igen logikus és szakszerű.

Második díjat, 300–300 Ft-ot kapnak a következő pályázatok:

Adamát Lajos, Fekete Tamás és Szabó Ferenc (Budapest, Piarista Gimn., III. o. t.) eső test sebességét határozták meg nagy pontossággal. 5 cm-től 20 méterig változtatott esési magasság mellett ejtett különböző golyók sebességét elektronikus eszközzel mérték, adataikat számítógéppel dolgozták fel.

Bajnai László és Kovács Róbert (Győr, Révai Gimn., III. o. t.) Győr területén hat alkalmasan kiválasztott helyen jól kipróbált és kidolgozott eljárásukkal fogták fel preparált tárgylemezeken a lehulló port és mikroszkóppal megszámozták. Az adatokat értelmesen ábrázolták és elemezték.

Barta Gábor (Debrecen, Ref. Gimn., IV. o. t.) iskolai GM-csővel, de saját készítésű számoló szerkezettel vizsgálta 5 helyen Ózdon és környékén a radioaktív háttérsugárzást. Az ipari üzemek közelében erősebb sugárzást észlelt.

Bodó Imre, Mátrai Árpád és Soltész Gábor (Budapest, Piarista Gimn., III.o.t.) a nehézségi erőterben mozgó tömegek viselkedését forgási paraboloidban, kúpban elgurított golyókkal utánozták, számítógéppel pályákat számítottak. Három guruló golyóról készült filmet is mellékeltek.

Erős Róbert (Esztergom, Hell J. Szakközépisk.) megfigyelte az ember gyors-, pillangó-, hát- és mellúszását. Észlelte az ütemek sebességét, az úszás sebességét, jó megfigyelőképességgel és rajzkészséggel.

Félegyházi László és Tóth Ferenc (Budapest, Piarista Gimn., III. o. t.) timsót, konyhasót, ammónium-dihidrogén-foszfátot kristályosítottak különböző módszerekkel és adalékokkal, megfigyelve, hogy mitől függ a kristály habitusa. Eredményeiről fényképeket, mikrofotográfiákat készítettek.

Gombás Zsuzsanna (Győr, Révai Gimn., III. o. t.) „A fény és az ember” címen luxmérővel mért megvilágítási erősséget Győrben utcákon, két gyárban, irodákban, iskolákban, közkönyvtárban. A feladatot sok energiával oldotta meg. Az elméleti részben fénytani egységekről, közvilágítási problémákról, a színlátás elméletéről ír szakszerűen.

Körmöczy Miklós (Esztergom, Hell J. Szakközépisk. IV. o. t.) ismerteti rakétamodell-építésben elért eredményeit. Dolgozatában pontos leírást olvashatunk arról, miként építette meg, működtette és figyelte meg 200 m magasra repülő rakétáját. Mellékelte rakétakilövő állványt és rakétát.

Réthy István (Veszprém, Lovassy Gimn., IV. o. t.) egy tranzisztor maradékáramát és erősítési tényezőjét mérte 0 °C és 80 °C között. A kapott összefüggést elemezve exponenciális függést talált.

Vodicska Róbert (Esztergom, Hell J. Szakközépisk., IV. o. t.) légpárnás járművei foglalkozott. Dolgozatának túlnyomó részében a légpárnás közlekedés elméletét ismerteti igen nagy hozzáértéssel. Mellékelte egy részben elkészült

modellt, amely porszívómotorral működtetve súrlódás nélkül lebeg. Még tökéletesíteni fogja. Fényképeken is bemutatta, a modell készítését.

Dicsérő oklevelet kapnak a következők:

Bajzáth Zoltán és Gál Sándor (Esztergom, Hell J. Szakközépisk., III. o. t.) a cementgyártás technológiájának egy kis részeként különböző cementadalekok hatását tanulmányozták dinamikus igénybevételek esetében.

Balogh Rózsa, Czigány Katalin, Kovács Margit és Magyar László (Nagykanizsa, Mező F. Gimn., IV. o. t.) különböző folyadékok törésmutatóját mérték úgy, hogy a folyadékot óraüvegbe öntve a plankonvex lencse képalkotását használták fel. Cukor- és glicerindatok törésmutatóját a töménység függvényében mérték.

Benyák Gabriella és Nagy Albert (Budapest, Veres Pálné Gimn., IV. o. t.) klorofil és egyéb növényi festőanyagok kivonásával, kromatográfiás elválasztásával, fotometriai mérésekkel foglalkoztak.

Csapó Ildikó és Szalay Zsuzsanna (Sopron, Széchenyi Gimn., III. o. t.) a Mikola-cső buborékjának sebességét a cső átmérője és hajlásszöge függvényeként vizsgálták, kis és nagy buborék esetében.

Csermely Tamás és Pintér István (Nagykanizsa, Landler Gimn., III. o. t.) a frekvencia felhasadását vizsgálták kapszert rendszeren, amely gumifonállal összekötött ingákból vagy rugókkal összekapcsolt kocscikból állt, különböző szorosságú csatolással.

Dinnyés Klára és Takács Erika (Esztergom, Hell J. Szakközépisk.) három helyen mérték Esztergomban a levegő hőfokát, nyomását, nedvességét és porszennyezését.

Kálvin Péter (Esztergom, Hell J. Szakközépisk.) egy galvánelem áramerősségének a koncentrációtól és elektródtávolságtól való függését vizsgálta. Az elektromotoros erő, belső ellenállás és kapcsolófeszültség fogalmainak alkalmazása az adatok értelmezéséhez szükséges lett volna.

Nyerges Ottó (Esztergom, Hell J. Szakközépisk., III. o. t.) egy Nógrád megyei lignit nedvesség, hamu-, kalória- és kéntartalmának, valamint elementáranalízisének elvégzését mutatja be.

Ótós Csilla (Tata, Eötvös Gimn., III. o. t.) szakszerűen ír a cukorgyártás szennyvízeiről. Saját kísérlete nincs.

Papp Ferenc (Esztergom, Hell J. Szakközépisk., IV. o. t.) a dorogi levegő porszennyezettségéről ír, erről magnószalagot és filmet is mellékel.

Szalay József (Hódmezővásárhely, Bethlen G. Gimn., IV. o. t.) Üllésen két hónapon át naponta észlelte a hőfokot, széljárást, csapadékot, felhőzetet, légnyomást; mindezt grafikusan ábrázolta.

Szegedi Béla (Esztergom, Hell J. Szakközépisk.) elméleti tanulmányt ír a meteorokról, szép rajzokkal. Egy-két személyes megfigyelésről is beszámol.

A díjak céljára az MTA Atommagkutató Intézete, Debrecen (dr. Szalay Sándor akadémikus) 5000 Ft-ot, az Eötvös Loránd Fizikai Társulat (Budapest) 4000 Ft-ot adományozott.

A nyertesek a pályadíjat és az oklevelet postán kapják meg.

Az 1976/77. évi kísérletező pályázatunkra ismét szép számmal érkeztek tervek. Feldolgozásuk folyamatban van, az érdekeltek levélben kapják meg a bírálatot. Felhívjuk a figyelmet arra, hogy a pályázat célja az önálló kísérletezésre, kutató munkára való nevelés. Több szép munka érkezik hozzánk, mely pl. értékes adatgyűjtést tartalmaz, az anyagrangsorolásnál a mű hátrább kerül, mert elsősorban az önállóan végzett kísérletező munkát vesszük figyelembe. Kommerciális, vagy kutatóintézeti eszközök használata megengedett, ha a mérés eredeti, önállóan gyűjtött anyagon történik és a kiértékelés önálló.

Új pályázatunkon részt vehet az is, aki előzetes tervet nem küldött be. A feltételekről Lapunk 1975. évi szeptemberi száma tájékoztat. Ne feledjük el a dolgozaton és minden mellékleten a kért adatok (név, iskola, osztály, lakcím) feltüntetését.